

Nr 112

Kungl. Maj:ts proposition med förslag om godkännande av ändring i Förenta Nationernas stadga; given Stockholms slott den 22 september 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

CARL GUSTAF

KRISTER WICKMAN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner den av Förenta Nationernas (FN:s) generalförsamling den 20 december 1971 beslutade ändringen av FN-stadgans art. 61. Ändringen innebär att antalet medlemmar i ekonomiska och sociala rådet (ECOSOC) ökas från 27 till 54.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet på Stockholms slott den 22 september 1972.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, FELDT.

Ministern för utrikes ärendena anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av ändring i Förenta Nationernas stadga*, och anför.

Ändringar i Förenta Nationernas (FN:s) stadga träder enligt dess artikel 108 i kraft för alla medlemmar av FN, när ändringarna antagits med två tredjedelars majoritet av generalförsamlingens medlemmar och, i den ordning som de olika staternas författningar föreskriver, ratificerats av två tredjedelar av FN:s medlemmar, bland dem de fem ständiga medlemmarna av säkerhetsrådet. Envar av dessa senare kan alltså hindra ikraftträdandet av varje stadgeändring.

FN:s generalförsamling beslöt år 1963 (resolution 1991 B) att medlemsantalet i ekonomiska och sociala rådet (ECOSOC) skulle ökas från 18 till 27. Stadgans art. 61 ändrades i enlighet härmed. Riksdagen godkände ändringen år 1964 (prop. 1964: 196, UU 1964: 11, rskr. 1964: 369).

Enligt art. 61 består ekonomiska och sociala rådet således f. n. av 27 medlemmar, av vilka 9 väljs årligen för en treårsperiod.

Den 20 december 1971 beslöt generalförsamlingen i resolution 2847 (XXVI), antagen med 105 röster för, 2 emot samt 15 nedlagda, att fördubbla antalet medlemmar i ekonomiska och sociala rådet från 27 till 54. Varje år skulle 18 medlemmar väljas för en treårsperiod. Art. 61 ändrades i överensstämmelse härmed.

I resolutionens inledande del förklarar församlingen, att en utvidgning av det ekonomiska och sociala rådet skulle möjliggöra en bredare representation av FN:s medlemsstater och göra rådet mer effektivt vid utövandet av sina funktioner i enlighet med stadgans kap. IX och X. Alla medlemsstater uppmanas ratificera denna stadgeändring så snart som möjligt.

Enligt resolutionen skall de 54 platserna fördelas mellan ländergrupperna på så sätt att 14 medlemmar skall vara afrikanska stater, 11 asiatiska, 10 latinamerikanska, 6 öststater samt 13 västeuropeiska och

andra stater. Fördubblingen av antalet medlemmar är således inte strikt proportionell i förhållande till den nuvarande geografiska fördelningen, utan de asiatiska staterna har fått ytterligare en plats på bekostnad av gruppen västeuropeiska och andra stater. Fördelningen av platserna berörs inte i art. 61 och omfattas därför inte av ratificeringen.

Frågan om utvidgning av det ekonomiska och sociala rådet har varit aktuell tidigare, inte minst i rådet självt. Vid sitt femtioförsta möte uppmanade rådet i resolution 1621 (LI) den 30 juli 1971 generalförsamlingen att vidta nödvändiga åtgärder för att utöka rådets medlemsplatser till dubbla antalet. Fördelningen mellan de geografiska grupperna förutsågs bli proportionell.

Diskussionen i ekonomiska och sociala rådet koncentrerades till frågan huruvida en utvidgning borde ske och rådet därmed förstärkas. Vissa utländer, framför allt från Latinamerika, fruktade att rådet skulle komma att överskugga FN:s handels- och utvecklingskonferens (UNCTAD).

Vid generalförsamlingens utskottsbehandling av frågan kom motståndet mot stadgeändringen främst från öststaternas, Frankrikes och Storbritanniens representanter, vilka befarade att en utvidgning kunde medföra krav på ändring även av andra delar av stadgan, framför allt vad gäller säkerhetsrådets sammansättning. De hävdade också att en utökning av medlemsantalet inte skulle öka rådets effektivitet, utan snarare verka i motsatt riktning.

En del afrikanska och asiatiska stater inriktade sig i utskottet på att uppnå ett större antal platser för sin geografiska grupp än vad som förutsatts i ekonomiska och sociala rådets resolution. Först efter ett utdraget kompromissarbete lyckades utskottet ena sig kring den lösning som församlingen antog. I en röstförklaring, som avgavs i plenum sedan resolutionen antagits, förklarade Libanons representant på hela den asiatiska gruppens vägnar att fördelningen av platser försatte den asiatiska gruppen i en ofördelaktig situation, och att gruppen avsåg att återkomma till fördelningsfrågan vid ett senare generalförsamlingsmöte. Den etiopiske delegaten förklarade att han fann fördelningen orättvis ur afrikansk synpunkt.

En tredje röstförklaring avgavs av den sovjetiske delegaten, som deklarerade att Sovjetunionen avstått från att rösta, då man var övertygad om att rådets effektivitet inte berodde på dess medlemsantal utan på att medlemmarna noggrant följde stadgans förpliktelser.

Som har framgått av den tidigare redogörelsen antogs rekommendationen att öka ekonomiska och sociala rådets medlemsantal med en mycket stor majoritet i generalförsamlingen. FN har sedan år 1964 vuxit från 112 till 132 medlemmar, och för att rådet skall bli verkligt representativt är det önskvärt att antalet platser ökas. Blir rådet verkligt representativt kommer dess ställning att stärkas, vilket är nödvändigt för

att målsättningarna för strategin för det andra utvecklingsårtiondet skall kunna uppfyllas på det sätt man allmänt hoppas. Rådet bör i enlighet med stadgans intentioner utöva en central och samordnande verksamhet på hela det ekonomiska och sociala området.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna den ändring i Förenta Nationernas stadga för vilken jag redogjort.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten